

Curaçao

Ontwerp CMC 'di nos'

Prachtig gelegen aan de lichtblauwe Caribische Zee in de historische wijk Otrobanda staat het nieuwe, state-of-the-art, ziekenhuis van Curaçao, Curaçao Medical Center (CMC), eerder bekend als Hospital Nobo Otrobanda. Een ziekenhuis 'di nos', oftewel een ziekenhuis voor iedereen waar cultuur, klimaat en historie de hoofdrol spelen in het totale eindontwerp.

Curaçao Medical Center

De weg naar dit resultaat heeft weerstand gekend, want op Curaçao kennen we maar één ziekenhuis en dat draait al 150 jaar mee. Naast het huidige personeel staan ook de bezoekers, patiënten en zorgprofessionals voor een verandering uittegaan dat Curaçao een nieuw ziekenhuis nodig had.

ontwerpproces al vanaf 2012 loopt. Sterker nog, in 1963 zijn de eerste persberichten uitgegaan dat Curaçao een nieuw ziekenhuis nodig had.

Innovatie zorgaanbod

Een van de ambities in de ontwerpfase van het ziekenhuis was het creëren van duurzame en innovatieve oplossingen die zorgen voor een betere leefomgeving en die het welzijn verhogen voor nu en later. Met het nieuwe moderne ziekenhuis met verbeterde apparatuur wil de overheid de gezondheidszorg op het eiland naar een hoger niveau tillen: een ziekenhuis gebaseerd op Nederlandse standaarden dat past bij de historie, cultuur en het tropische klimaat van Curaçao. Een andere ambitie was het creëren van een prettig, gezond en veilig gebouw dat het welzijn van patiënt en staf bevordert en stress en fouten reduceert. Ook wil CMC het Naskho-programma, dat de uitwisseling van artsen tussen Nederland en Curaçao faciliteert, verbeteren en vergroten. Naskho staat voor Nederlands-Antilliaanse Stichting voor Klinisch Hoger Onderwijs. „De fysieke afstand van 9.000 kilometer is in de beleving van de mensen veel dichterbij. Er gaan zo'n vijftien vluchten per week van Curaçao naar Nederland. Niet alleen sociaal-cultureel gezien, maar ook economisch en qua opleiding zijn er veel banden tussen Nederland en de eilanden”, zo weten de architecten. Het nieuwe CMC sluit goed aan op de ontwikkeling van de gezondheidszorg op het eiland. Door het toepassen

Een andere ambitie was het creëren van een prettig, gezond en veilig gebouw dat het welzijn van patiënt en staf bevordert en stress en fouten reduceert. FOTO'S EGM ARCHITECTEN/OZ CARIBBEAN

van technische en medische hoogstandjes, is ook op Curaçao goede gezondheidszorg mogelijk gemaakt. „Een enorme vernieuwing”, geeft Sikkell aan. „Het leuke aan de ontwikkeling van het ziekenhuis is dat ik mijn kennis op zo'n manier kan inzetten dat de achterstand in faciliteiten een sprong kunnen maken van oud naar hypermodern.” Het gebouw dat er nu staat is een flexibel, toekomstbestendig en duurzaam zorggebouw met een 'healing environment', dat in de toekomst aanpasbaar en uit te breiden is.

Cultuur versterkt architectuur

Het CMC is een iconisch gebouw met een eigen vorm, eigen kleurgebruik en veel transparantie, gebaseerd op de menselijke maat met een vriendelijke en toegankelijke uitstraling volgens de architecten. „De verschillen zijn niet heel groot, maar als je de verschillen niet onderkent, kun je de plank flink mislaan. Daar gaat het om in het bouwen in een andere omgeving, in een setting die niet jouw eigen is. Het is gevoelig zijn voor de kleine verschillen”, geeft Juliana aan. „Een goed voorbeeld daarvan is de blindedarmoperatie, want die is in Nederland, China en Curaçao hetzelfde. De blindedarm zit op dezelfde plek in het lichaam en de procedure is ook hetzelfde, maar wat er daarvoor en daarna gebeurt is cultuurspecifiek. Op Curaçao is het heel normaal om met tien man sterk naar één patiënt te gaan. Als wij als ontwerpers daar geen rekening mee hadden gehouden in ons zorggebouw, dan gaan die tien mensen in de weg staan. Zodoende zijn aan de kopse kanten van de beddenhuizen grote balkons ontworpen waar mensen even kunnen staan of wachten. Wij hebben zo veel mogelijk geprobeerd de cultuur te begrijpen, zonder te oordelen. Uiteindelijk gaat het om het genezingsproces van een patiënt. Dat wil je in een vertrouwde omgeving laten plaatsvinden. Daarnaast heerst

Het gloednieuwe Curaçao Medical Center waar iedere vleugel met patiëntenkamers een eigen kleur heeft waardoor de totale oppervlakte van het ziekenhuis weer even als 16 vierkante meter ervaren wordt. FOTO'S EGM ARCHITECTEN

Teamwork

De kracht van het ontwerp schuilt in de goede samenwerking tussen architectenbureaus EGM Architecten en OZ Caribbean (voorheen OeverZaaijerLyongong) waarbij zorg- en ziekenhuiskennis aangevuld is met kennis over bouwen in de tropen, de Caribische context en Curaçao met haar gebruiken. Er is een denkbeeldige rode lijn door het gebied en gebouw getrokken. „Alles wat aan de buitenkant viel was voor OZ en alles aan de binnenkant voor EGM. Met uitzondering van het atrium”, stellen de bureaus. Er klinkt veel trots door de uitspraken van Arnold Sikkell (partner-architect EGM Architecten) en Lyongong Juliana (partner-architect OZ Caribbean). Trots op het eindresultaat waarvan het

er op Curaçao een cultuur van 'elkaar ontmoeten'. Als je iemand ontmoet in de centrale hal van het ziekenhuis, kan daar een gesprek van een half uur ontstaan. Als je dat niet faciliteert, dan staan die mensen in de weg.” Sikkell knikt en vult aan: „Een mooie uitdrukking in dit geval is 'faciliteren en niet frustreren’.”

Verbindend atrium

Bijzonder aan het ziekenhuis is de centrale hal, het atrium. Dit wordt niet kunstmatig gekoeld, maar op natuurlijke wijze met de wind die er doorheen waait. Het ontwerp is open aan beide kanten, net zoals vele historische gebouwen in de tropen. De plattgrond van het ziekenhuis kent een dubbele kamstructuur, met aan de ene zijde de verpleegafdelingen en kantoren en aan de andere zijde de drie vleugels met hotfloor en poli's. Het atrium verbindt deze vleugels met elk een eigen kleur. Een kleur die tevens voor een bepaalde afdeling staat. Met veel daglicht, uitzicht, groen en schaduw is het atrium een grote informele en verbindende ontmoetingsruimte voor bezoeker, medewerker en patiënt.

Kleurgebruik

In de historische binnenstad en buitenwijken van Willemstad zijn de gebouwen voorzien van verschillende kleuren en patronen. Kleur zorgt voor herkenning en kan een gemoedstoestand positief beïnvloeden.

Daarom zijn de krachtige kleuren van de natuur en van (bekende) gebouwen op het eiland teruggebracht in het ontwerp van het ziekenhuis. Iedere vleugel met patiëntenkamers heeft een eigen kleur waardoor de totale oppervlakte van het ziekenhuis weer even als 16 vierkante meter ervaren wordt. Sikkell stelt: „We hebben bekende beelden en prints van het eiland doorgetrokken in het interieur, wat zorgt voor herkenning en verbinding met de omgeving. Kleur, klimaat, cultuur en historie worden bewust ingezet voor het welzijn van zowel patiënt als arts en verzorger. Keukens zijn ingericht met een patroon uit het verleden: rood met witte stippen, want dat werkt tegen vliegen. Dit geeft het gebouw een verhaal en verbindt zich zo met historie, cultuur en bewoners. Daarnaast is leven in de tropen buiten leven. Mensen wonen in gelijkvloerse huizen, er zijn geen flatgebouwen. Dat vertrouwde gevoel wil je terugleggen in het ontwerp. Zo liggen er daktuinen op de parkeergarages en hebben alle patiëntenkamers uitzicht op de Caribische zee. Het welbevinden van patiënt is nét zo belangrijk als de zorg die geboden wordt.” Waar beide architecten het meest trots op zijn? Er verschijnt een brede glimlach op Sikkells gezicht: „Het meest trots ben ik op dat het project is gelukt.” „Ja”, vult Juliana tevreden aan, „dat het straks open gaat.”

Arnold Sikkell, partner-architect EGM Architecten en Lyongong Juliana, partner-architect OZ Caribbean in gesprek over het Curaçao Medical Center.